

Preek: Luisteren naar Jezus

uit de vroege profeten: 1 Samuël 1:1-20

uit het Evangelie: Lucas 10:38-42

Geliefde gemeente,

Steeds is de vraag aan de orde hoe relevant praktizerend geloven in God nu feitelijk is. Was die vraag in andere tijden wellicht verder weg, vandaag is hij - al is het maar op de achtergrond - altijd aanwezig. Hoe zeer je je ook terugtrekt in een eigen kring, hoe orthodox of evangelisch je ook wilt zijn, hoe ver je ook weg wilt wonen in een reformatorisch reservaat, met vele gelijkgezinden om je heen: overal zijn afvallers en uitvallers, overal tikt de tijdgeest tegen het raam, nergens worden er geen vragen gesteld, ook al doen de dominee's en de voorgangers nog zo hard hun best om op alle mogelijke en onmogelijke vragen passend klinkende antwoorden te vinden, of doen ze alsof 'hoe het altijd was' en 'wat we altijd vonden', nog steeds heel gewoon is en nog steeds de norm voor ons denken en doen: we weten dat het niet zo is.

We weten het. We weten, dat we in ons land, in ons werelddeel, als christenen een steeds kleiner wordende minderheid zijn, als gelovigen van welke kleur dan ook. We weten het, ook als we in Sliedrecht of in de Alblasserwaard wonen, of als we horen bij een grote evangelische of reformatorische kerk, en we weten het zeker als we nog meedoen in een modale protestantse, gereformeerde of hervormde gemeente.

Generaties jongere en inmiddels ook oudere mensen hebben de kerk de rug toegekeerd. Massa's mensen zouden niet weten wat ze er moeten zoeken. En de vragen die zij stellen - als ze die al stellen - over God, geloof en kerk verschillen vaak - als we eerlijk zijn - niet eens zo heel erg veel van die van ons, die

vandaag wel in de kerk zijn. Althans, als wij ze stellen of als we ze durven stellen. Dan moeten we vaak onszelf en hen toegeven, dat wij er ook - nogal eens - niet goed raad mee weten.

Kijk, je kunt gewoon rechtlijnig en glashard steeds dezelfde mantra's blijven herhalen, en elke twijfel of vraag meteen op de rekening plaatsen van de Grote Verzoeker, maar daarmee maak je je zelf immuun voor wat er toch is: namelijk een sfeer om ons heen van grote scepsis en een sfeer van onbelangrijkheid en overbodigheid, waar het gaat om godsdienst en geloof. Vragen blijven rondzoemen, die ondertussen gewoon doorknagen, ook in de kerk. Ben ik nu mal, dat ik maar stug doorga met naar de kerk gaan, of mijn buurman die het allemaal onzin vindt, dan wel mijn kinderen en kleinkinderen, of sommige van hen, uit wier wereldbeeld het wel helemaal verdwenen lijkt te zijn?

Ondertussen zoek ik een antwoord op de vraag: waarom zouden we naar de kerk gaan, of aan godsdienstige activiteiten deelnemen? Waarom zouden we onze oren te luisteren leggen bij de christelijke geloofstraditie? Waarom zouden we ons bezig houden met de bijbel? Of sterker: waarom zouden we ons druk maken om God?

Je kunt zeggen, vanuit het binnenperspectief: nou daar kom je dan wel achter, want God is een realiteit, die zich vroeger of later wel komt melden in je bestaan, ook als jij je niet druk maakt om Hem. En dan ben je nog niet jarig. Het is *serious business* met God, want God is onze Schepper, en God heeft recht op ons leven, en vroeger of later heb je verantwoording af te leggen over wat je allemaal hebt uitgespookt, of hebt nagelaten wat je juist wel had moeten doen.

Welnu, ik zie al mensen voor me die hun schouders ophalen. "Nou ja, dat zien we dan wel weer, als het al zo is", denken of zeggen ze. "Bangmakerij, wil je me daarmee het geloof en de

kerk in krijgen? Bovendien: het is een geloofstelling, die eerst maar eens bewezen moet worden”.

Waar begin je inderdaad het gesprek met iemand of met je zelf, wanneer de scepsis, of de desinteresse naar boven is gekomen?

Op zijn minst zou je je zelf kunnen voorhouden: zijn we niet allen bezig met de vraag wie we zelf zijn of wie we willen zijn of hadden willen zijn of wie we kunnen zijn of hadden kunnen zijn. Dat lijkt me toch een relevante en interessante kwestie, voor een ieder, om een gesprek te openen met je zelf of met een ander? ‘Waartoe zijt gij hier op aard?’ Wat is daarin je houvast, jouw aanknopingspunt tot een antwoord?

Het wonderlijke is dat veel mensen over die vraag heen lijken te rennen en te vliegen. Zolang je het leven dat je hebt als een gegeven beschouwt, waar je maar het beste van moet zien te maken, is het zoals het is, en word je in beslag genomen door de zorgen van alledag. Dan ben je of word je, wat het leven van jou maakt.

We zien er Martha in. Zij zegt: ik ben aan het dienen, ik doe aan *diakonia*, ik ben werkelijk geen egotripper, ik heb het beste voor met iedereen. Maar Jezus houdt daar twee woorden tegenaan, als Hij haar gesteldheid peilt: wat doe je toch bezorgd en wat laat je je toch opjagen. Dat is precies de binnenkant en de buitenkant van het moderne actieve leven, denk je al gauw: van juist al die drukke, ambitieuze en beleving zoekende tijdgenoten van ons. Jezus gebruikt het woord ‘bezorgd’ dat Hij ook gebruikt voor de zorg om de bestaanszekerheid. Maar kun je door op die manier bezorgd te zijn een el aan je leven toevoegen, vraagt Hij bij een andere gelegenheid? Het opjagen zit vast aan een vermoeid en belast raken, door alle plichten, ambities en verantwoordelijkheden die je op je neemt, of die op je neerkomen. Wij zijn zelf-beschikkende, auto-nome mensen, die ons eigen leven moeten

zien waar te maken en zien te dragen. Je moet alles rond zien te fietsen wat op je neerkomt. En om dan iemand te zijn, die er toe doet, moet er heel wat gebeuren, moet er heel wat gedaan worden.

Ondertussen zijn er ook nog types in de hangmat. De oudste jongen in de gelijkenis van de verloren zoon, vond het maar niks, dat hij zijn hele leven in de weer was om wat van zijn leven te maken, inclusief in de kerk, en dat er dan een klaploper binnenkomt die zomaar aan tafel schuift: zijn broer. Martha heeft ook moeite met haar zus. Zou ze ook niet eens wat moeten gaan doen voor U, Heer? Het is toch handen uit de mouwen in uw Koninkrijk? En zij zit daar maar te zitten, wat is dat nou? Zeg er eens wat van.

Prima insteek van Martha. Het vorige bijbelgedeelte in het evangelie naar Lucas was geëindigd met het verhaal van de Barmhartige Samaritaan en met de aansporing tot *diakonia*: dienstbaarheid en naastenliefde en Jezus zei: 'doe gij evenzo'.

Dat was allemaal naar aanleiding van de vraag: waar gaat het om in het leven, Jezus, wat is jouw antwoord? En Hij had gezegd: heb je medemens lief en sluit God in je hart. En die twee hebben met elkaar te maken. Maar de vragensteller had een bijdehande vraag willen stellen: maar wie moet ik dan zien als mijn medemens? En hij kreeg een antwoord waarmee al zijn discriminatoire vooroordelen werden blootgelegd. Het antwoord was nogal simpel: iedereen. Ook die hun heil zoeken in nationaal-racisme of bij de islamitische terreur. Hebt ook uw vijanden lief. Wat ons verenigt is ons gezamenlijke mens-zijn. Dus naastenliefde en *diakonia* is altijd grensoverschrijdend. Doe gij evenzo, net als die vermaledijde, maar barmhartige Samaritaan.

Maar hoe kun je dat? Het antwoord vinden we bij Maria. Haar hoofd had vol gezeten met al haar demonen. Althans als we meegaan met de vroegkerkelijke uitleg, althans in de Westerse

Kerk, dat het in alle stukjes van de evangeliën gaat om dezelfde Maria, Magdalena.

Voor dat ik er een wijdere interpretatie aan geef, eerst dit: ik heb 12,5 jaar als geestelijk verzorger binnen de psychiatrie gewerkt. Demonen in je hoofd, dat zijn stemmen, beelden, geluiden, angsten, psychosen, depressies. In de bijbel wordt verteld dat Jezus haar bevrijde van zeven boze geesten (Lucas 8:3). Het zijn stukjes van onze identiteit, zo denken we, die los geslagen zijn en binnen in ons huishouden. De meeste mensen houden dat wel onder controle. Martha heeft het onder controle. Haar 'demon' is dat ze goed te boek wil staan, haar identiteit zit vast aan haar imago als voortreffelijke gastvrouw, en ze komt er mee weg in een afgebakend geordend bestaan, net als de oudste van de twee zonen van de éne Vader. Maar anderen worden er door overstelpt. Het leven overrompelt hen, en zij raken de controle kwijt zij raken in de war, of worden bang of somber.

En dat gebeurt ook, dat kan niet anders, als je Jezus' woord echt op je in laat werken: zie de nood van de wereld, en kijk naar de Barmhartige Samaritaan en dan zegt Hij: als je werkelijk zinvol wil leven: wees dan als hij. Maar is dat niet grenzeloos, zoveel ellende, zoveel wanhoop, zoveel pijn, zoveel leegte, als je je ogen tenminste open houdt en er niet met een boog omheen loopt, als de priester en de leviet? Waar moet je beginnen, en waar is het einde? Het is overstelpend, je raakt er van in de war, wordt bang of somber of alle drie tegelijk.

Het is een onmogelijke roeping, en daarom is het goed, ja noodzakelijk, om je te laten voeden door het ene nodige. De dialoog met Martha is ironisch. Zo las ik bij één van de exegeten, dat Jezus twee woorden in de mond neemt, die in de keuken thuishoren bij het lezen van recepten, terwijl Martha maar bezig was met het managen van de keuken: een benodigdheid, en een deel van dit of van dat. Maria kiest op dit

moment het ene nodige, zij kiest het goede deel: zitten aan de voeten van rabbi Jezus, luisteren naar zijn woorden, in de kring rond Hem, zonder onderscheid als vrouw tussen de mannen. Wonderlijk dat er nog kerken zijn waar vrouwen geweerd worden in de bedieningen van de kerk.

God in je hart sluiten, is luisteren naar Jezus, zoals Hij God voor ons ontsluit. God liefhebben is zijn woord bewaren. Bewaren is niet stoppen in een doosje voor later, maar de tijd nemen, aandacht geven, om het nu op je in te laten werken, dat God - zoals Jezus die voor ons ontsluit - van de wereld houdt, en van jou. Dat er een dragende grond is, een houvast, een troost, die het allemaal aankan, wat wij niet aankunnen: de wereld en haar nood op zich nemen en die wereld dragen naar een ongekende toekomst. God die zo zijn Koninkrijk laat beginnen, door zijn Messias Jezus die dienaar is en een kruis draagt, het kruis van de wereld, ons kruis. God die zijn Koninkrijk laat voortgaan, overal waar Jezus een voetstap zet en daar waar mensen gaan in zijn spoor.

Doe gij evenzo, maar doe dat niet in eigen kracht, doe het niet omdat het hoort, of omdat je denkt er beter van te worden, maar doe het omdat God jou raakt met zijn liefde en zijn genade. Doe het, omdat je stil bent geworden, en jouw naam hoort, net als Samuël in de nacht. Doe het, weliswaar de controle kwijt misschien, maar bevrijd van je demonen en omdat je ware zelf vindt bij Jezus en bij de God en Vader van Jezus: worden als een kind, hangen aan zijn lippen, zitten aan zijn voeten, een kind van God, een Maria Magdalena.

Amen

Lied van antwoord: Gezang 314 (*'Here Jezus om uw woord'*)

Preek gehouden op zondag 17 juli in de Gereformeerde Kerk te Sliedrecht